

مَغْفِرَةً وَّرِزْقًا كَرِيمًا ﴿۷۴﴾

مومنان به حقیقت ایشان راست آمرزش و روزی نیک (۷۴) .

وآنانکه ایمان آوردند پس ازین وهجرت نمودند و جهاد کردند همراه شماین گروه نیز از شماسست و خویشاوندان بعضی ایشان نزدیک تراند به بعضی در حکم خدا^(۱) هر آئینه خدا همه چیز داناست (۷۵) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِن بَدُوٍّ وَهَاجِرُوا وَجَاهِدُوا مَعَكُمْ فَأُولَٰئِكَ مِنكُمْ وَأُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿۷۵﴾

سوره توبه مدنی است و آن يك صلوبيست
ونه آيت وشانزده ركوع است

قطع معامله است از جانب خدا و رسول او از آنانکه عهد بسته بودید بایشان از مشرکان^(۲) (۱) .

بِرَاءةٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُم مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿۱﴾

پس سیرکنیدای مشرکان در زمین چهار ماه و بدانید که شما عاجز کننده خدا نه باشید و بدانید آنکه خدارسواکننده کافران است (۲) .

فَيَسْخَرُونَ فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَلَمُوا أَنَّهُمْ عِزُّ مُخْزِي اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ ﴿۲﴾

و خبر رسانید نست از جانب خدا و رسول او بسوی مردمان روز حج بزرگ که خدا بیزاراست از مشرکان و رسول اونیز

وَأَذَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى التَّالِيں يَوْمِ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِّئٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ وَهُوَ خَيْرٌ

(۱) یعنی صله و توارث میان اهل قرابت که اصحاب فروض و عصبات اند لازم است و الله اعلم .

(۲) مترجم گوید سال نهم حضرت پیغامبر صلی الله علیه وسلم علی مرتضیٰ را در موسم حج فرستاد تا عهد مشرکان را براندازد الّا چهار ماه ایشان را فرصت داد تا در امر خود تأمل کنند مگر دو فرقه بنی ضمیره و بنو کنانه که خیانت در عهد نکرده بودند پس خدای تعالی عهد ایشانرا تامیعاد آن مقرر داشت و تا ندا کند که بعد ازین هیچ مشرک بحج نیاید و هیچ برهنه طواف کعبه نکند و اوائل سوره برآه بایشان برخواند و الله اعلم .

بیزاراست پس اگر توبه کنید آن بهتر باشد شمارا و اگر روی بگردانید پس بدانید که شما عاجز کننده خدانه اید و خبرده کافران را به عذاب درد دهنده (۳) .

مگر آنانکه بایشان عهد بسته بودید از مشرکان بازگمی نه کردند باشما در چیزی و مدد ندادند بر شما کسی را پس بویا رسانید بسوی ایشان عهدایشان را تامدت ایشان هر آئینه خدا دوست می دارد پرهیزگاران را (۴) .

پس چون آخر شوند ماه های حرام^(۱) بکشید مشرکان را هر جاکه بیابید و بگیرید ایشان را و بند کنید ایشان را و بنشینید برای ایشان بهر کمین گاه پس اگر توبه کنند و برپادارند نماز را و بدهند زکوة را پس بگذارید راه ایشان را هر آئینه خدا آمرزنده مهربان است (۵) .

و اگر کسی از مشرکان طلب امان کند از تو امان بده او را تا بشنود قرآن باز برسان او را بجای ایمنی وی و این بسبب آنست که ایشان گروهی هستند که نمیدانند^(۲) (۶) .

لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا إِنَّكُمْ عَلَيْهِمْ عِزٌّ يَوْمَ تَوَلَّيْتُمْ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَبَادِيبُ الْيَوْمِ ⑦

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ
شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتَتْهُمُ الْيَوْمَ عَهْدُهُمْ
إِلَىٰ مَدَنِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ⑧

فَإِذَا سَلَخْتُمُ الْأَشْهُرَ الْحُرْمَ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ
وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَأَحْصُرُوهُمْ وَأَقْعُدُوا
لَهُمْ كُلَّ مَرَصِدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ
آتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑩

وَإِن أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ
كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ ابْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ
لَّا يَعْلَمُونَ ⑪

(۱) یعنی آن چهار ماه که ایشان را فرصت داده بودند .

(۲) مترجم گوید آنحضرت صلی الله علیه وسلم با کفار قریش صلح کرده بودند و ایشان در مقام عذر آمده بر کشتن حلفای آنحضرت اعانت نمودند و این صورت سبب فتح مکه شد خدای تعالی برای ترغیب بر غزوه فتح آیات فرستاد .

چگو نه بود مشركان را عهدنزدك خدا و نزدك رسول او إلا آنكه عهد بسته بوديد بايشان نزدك مسجد حرام^(۱) پس مادام كه برعهد ثابت باشند برای شما، نیز ثابت باشید شمارای ایشان هرآئینه خدا دوست میدارد پرهیزگاران را (۷).

چگونه بود مشركان را عهد و ا گر غالب آیند بر شما نگاه ندارند درباب شما حق خویشی را و نه عهد را رضامند می سازند شما را بدهنهای خویش و قبول نمی کنندلهای ایشان و بیشترین ایشان فاسقانند (۸).

خرید کردند بآیت های خداهای اندك^(۲) پس بازداشتند مردمان را ازراه خدا هرآئینه بدکاری ست كه ایشان می کردند (۹).

نگاه نمی دارند درباره هیچ مسلمانی حق خویشی را و نه عهدرا و آن جماعت ایشانند از حدردگذشتگان (۱۰).

پس ا گر توبه کنند و برپادارند نمازرا و بدهند زكوة را پس ایشان برادران شمااند دردين و واضح می سازیم آیات را برای گروهی كه می دانند (۱۱).

و ا گر بشکنند سوگندان خویش را پس ازعهد بستن خویش و طعنه زنند دردين شما پس كارزار كنید باپیشوایان كفر

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقَامُوا لَهُمْ فَاسْتَقِمْوَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ بِالْمُتَّقِينَ ۝

كَيْفَ وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْجُوا فِيكُمْ الْأَوْلَادِمَةَ يُرَضُّوْكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْتَثَرُهُمْ فَيُعَذِّبُونَ ۝

إِشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ كَيْفًا قَلِيلًا فَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِهِ ۝ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

لَا يَرْجُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا الْأَوْلَادِمَةَ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُعَذَّبُونَ ۝

فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا كُمْ فِي الدِّينِ وَتَفَصَّلَ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝

وَإِن نَّكَرْتُمْ أَبْهَاتُهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعْنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَهْمَةَ الْكُفْرِ ۝

(۱) یعنی قریش كه درحدیبیه باایشان صلح واقع شده بود .

(۲) یعنی تابع شهوات نفس شدند ایمانترارك كردند .

هرآئینه سوگند نیست ایشان را، بُود که ایشان بازماند (۱۲) .

آیا جنگ نمی کنید با گروهی که شکستند سوگندان خویش را و قصد کردند جلاوطن ساختن پیغامبر را و ایشان ابتدا کردند نقض عهد باشما اول مرتبه آیامی ترسید از ایشان پس خدا سزاوار تراست بآنکه بترسید از وی اگر مسلمانید (۱۳) .

جنگ کنید بایشان تا عذاب کند ایشان را خدا بدستهای شما و رسوا سازد ایشان را و فتح دهد شمارا بر ایشان و شفا بخشد سینه های گروه مسلمان را (۱۴) .

و دور کند اندوه دل های ایشان را و برحمت باز گردد بر هر که خواهد و خدا دانای استوار کار است (۱۵) .

آیا گمان کردید که گذاشته شوید^(۱) و هنوز متمیز نه ساخته است خدا آنان را که جهاد کرده اند از شما و نه گرفته اند بجز خدا و بجز پیغامبر او و بجز مومنان هیچ دوست پنهانی و خدا داناست بآنچه می کنید (۱۶) .

روان باشد مشرکان را که آباد سازند مسجد های خدا را اعتراف کرده بر خود به کفر آن جماعت باطل شد عمل های ایشان و در آتش همیشه باشند

إِنَّهُمْ لَا آيْمَانَ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ يَهْتُمُونَ ﴿۱۷﴾

الَّذِينَ اتَّخَذُوا قَوْمًا يَتَّبِعُونَ قَوْمًا كَتَبُوا آيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِالْخُرَاجِ الرَّسُولَ وَهُمْ يَدَّوْكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ أَتَخْشَوْنَهُمْ قَالَهُ أَتَقْتُلُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿۱۸﴾

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِآيَاتِكُمْ وَيُخْزِيهِمْ وَيُنْفِرُكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَنْصِفُ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ﴿۱۹﴾

وَيَذِهُبُ عِظْقَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿۲۰﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَنَّةٍ وَاللَّهُ جَبَّارٌ مُعْتَدِلُونَ ﴿۲۱﴾

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ بِالْكَفْرِ أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿۲۲﴾

(۱) یعنی تکلیف جهاد نشود .

گانند^(۱) (۱۷) .

جزاین نیست که عمارت می کند مسجد های خدا را کسیکه ایمان آورده است بخدا و بروز آخر و برپاداشته است نماز را و داده است زکوة و نه ترسیده است مگر از خدا پس توقع است که این جماعت از راه یافتگان باشند (۱۸) .

آیا کردید آب نوشانیدن حاجیان را و آباد ساختن مسجد حرام را مانند عمل کسی که ایمان آورده است بخدا و روز آخر و جهاد کرده است در راه خدا برابر نیستند نزد خدا و خدا راه نمی نماید گروه ستمگاران را (۱۹) .

و آنانکه ایمان آوردند و هجرت کردند و جهاد نمودند در راه خدا با اموال خویش و جان های خویش بزرگ تراند در مرتبه نزد خدا و این جماعت ایشانند مطلب یابان (۲۰) .

مژده دهد ایشان را پروردگار ایشان برحمت از نزدیک خود و بخوشنودی و بیوستانها که ایشان را در آنجا نعمت دائم بود (۲۱) .

باشندگان آنجا همیشه هر آئینه خدا نزدیک اوست مزد بزرگ (۲۲) .

ای^(۲) مسلمانان دوست مگیرید پدران

إِنَّمَا يَصْرُفُ اللَّهُ مِنْ أَمْنٍ يَأْتِيهِ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَحْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿۱۷﴾

أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ أَمَنَ يَأْتِيهِ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَجَهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَكْفِي سَوْنَهُ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿۱۸﴾

أَلَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْثَرُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿۱۹﴾

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَدَّتْ لَهُمْ فِيهَا نِعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿۲۰﴾

خُلُوبِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿۲۱﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ

(۱) مترجم گوید تعریض است به جواب مفاخرت قریش بعمارت مسجد حرام .

(۲) مترجم گوید بعد غزوه فتح در ترغیب بر جهاد مشرکین و اهل کتاب نازل شد .

خود را و برادران خود را اگر اختیار کنند کفر را بر ایمان و هر که از شهادت دوستی دارد بایشان آن جماعت ایشانند ستمگاران (۲۳) .

بگو اگر هستند پدران شما و پسران شما و برادران شما و زنان شما و خویشاوندان شما و آن مالهایی که کسب کرده اید آن را و تجارتی که می ترسید از بی رواجی آن و منزل ها که پسند می کنید آن را دوست تر نزدیک شما از خدا و رسول او و از جهاد در راه او پس منتظر باشید تا آنکه بیارد خدا عقوبت خود را و خدایا راه نمی نماید گروه فاسقان را (۲۴) .

هر آینه^(۱) فتح دادم شما را خدا در جاهای بسیار و روز حین نیز چون به شگفت آورد شما را بسیاری شما پس دفع نه کرد آن بسیاری از شما چیزی را و تنگ شد بر شما زمین با وجود فراخی آن پس بر گشتید پشت داده (۲۵) .

باز فرو فرستاد خدای تعالی تسکین خود را بر پیغامبر خود و بر مومنان و فرو فرستاد لشکر هائی که شما نه دیدید ایشان را و عقوبت کرد کافران را و این ست جزای کافران (۲۶) .

باز بر حمت باز گردد خدا بعد ازین بر هر که

أُولِيَاءَ إِنْ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ
يَتَّبِعْهُمُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿۲۳﴾

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ
وَغَيْرُكُمْ وَآمَوَالُكُمْ بَاقِيَةً فَمَوْلَاهُمْ وَتَجَارِعًا تَخْشَوْنَ
كَسَادَهَا وَسَيَكُنْ رِضْوَانُهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرْتَوُونَ حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ
بِأَمْرٍ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿۲۴﴾

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ
وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كُرُوكُكُمْ فَلَمْ تُقِنْ غَنَمَكُمْ
شَيْئًا وَضَاعَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحَبَتْ ثُمَّ
وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ﴿۲۵﴾

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَابَ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿۲۶﴾

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مَنْ بَعْدَ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ

(۱) مترجم گوید در غزوه حنین شکست گونه بمسلمین روداده بود بعد از آن خدای تعالی نصرت داد و بجهت تذکیر نعمت این آیات فرستاد .

خواهد^(۱) و خدا آمرزنده مهربان است
(۲۷) .

ای مسلمانان جزاین نیست که مشرکان
پلیداند پس بایدکه نزدیک نشوند به
مسجد حرام بعد ازین سال شان و اگر
می ترسید تنگدستی را^(۲) پس توانگر
خواهد ساخت شمارا خدا از فضل خود
اگر خواهد هرآئینه خدا دانای درست
کارست^(۳) (۲۸) .

جنگ کنید با آنانکه ایمان نمی آرند بخدا
ونه به روز آخر و حرام نمی شمردند آنچه
حرام کرده است خدا و پیغامبر او و اختیار
نمی کنند دین راست را از اهل کتاب
تا آنکه بدهند جزیه را از دست خود
خوارشدگان (۲۹) .

و گفتند یهود که عزیر پسر خداست و گفتند
نصاری که مسیح پسر خداست این قول
ایشان ست بدهنهای شان^(۴) مشابهت
کرده اند با سخن قومی که کافر شدند
پیش ازین^(۵) لعنت کرد ایشان را خدا
چگونه بگردانیده می شوند^(۶) (۳۰) .

عَفُورٌ كَرِيمٌ ﴿۳۰﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الشِّرْكُوهُ جَسٌّ فَلَا يُغْرَبُوا
الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عِلْمِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً
فَمَوْفٍ يُغْنِيْكُمْ اللهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللهَ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿۳۱﴾

قَالُوا الَّذِينَ لَأَيُّومُونَ بِاللَّهِ وَلَا يَأْلِيَوْمِ الْآخِرِ
وَلَا يَحْزَمُونَ مَا حَسَمَ اللهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِيئُونَ
دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا
الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿۳۲﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللهِ وَقَالَتِ النَّصْرَى
الْمَسِيحُ ابْنُ اللهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ يَا قَوْمِمْ
يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ
قَبْلُ قَاتَلَهُمُ اللهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿۳۳﴾

(۱) یعنی توفیق اسلام دهد هرکرا خواهد از کافران والله اعلم .

(۲) یعنی بسبب انقطاع سوداگران والله اعلم .

(۳) مترجم گوید خدایتعالی در باب جهاد اهل کتاب و گرفتن جزیه از ایشان می فرماید .

(۴) یعنی اصلی ندارد .

(۵) یعنی مشرکان که ملائکه را دختران خدا می گویند .

(۶) یعنی از راه صواب .

گرفتند دانشمندان وزاهدان خود را پروردگاران بجز خدا و مسیح پسر مریم را و نه فرموده شده اند مگر آنکه عبادت کنندیک خدارا نیست هیچ معبود برحق بجزوی پاکست وی از آنکه شریک او مقرر می کنند (۳۱) .

می خواهند که فرو نشانند نور خدارا بدنه های شان^(۱) و قبول نکنند خدا الا آنکه تمام سازد نور خود را اگرچه ناخوش شوند کافران (۳۲) .

اوست آنکه فرستاد پیغامبر خود را به هدایت و دین راست تا غالب کندش بر ادیان همه اگرچه ناخوش شوند مشرکان (۳۳) .

ای مسلمانان هر آئینه بسیاری از دانشمندان وزاهدان اهل کتاب می خورند اموال مردمان را به باطل و بازمی دارند از راه خدا و آنانکه ذخیره می کنند زر و نقره را و خرج نمی نمایند آن را در راه خدا^(۲) بشارت ده این جماعت را به عذاب دردناک (۳۴) .

روزی که گرم کرده شود^(۳) بر آن مال در آتش دوزخ پس داغ کرده شود بآن پیشانیهای ایشان را و پهلوهای ایشان را

اتَّخَذُوا أَحْبَابَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿۳۱﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتَّخَذَ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكُفْرَانُونَ ﴿۳۲﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿۳۳﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لِيَآكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْتُمُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَفْقَهُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿۳۴﴾

يَوْمَ نُحْشِي عَلَيْهِمْ نَارِجَهْمَ فَتَكْوِي بِهِمْ أَجْبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ فَانْقَسِبُوا فَنُفِئُوا

(۱) یعنی به شبهات تقریر می کنند در ابطال دین و الله اعلم .

(۲) یعنی زکوٰة نمی دهند .

(۳) یعنی دمیده شود .

مَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿۳۵﴾

وپشتهای ایشان را و گفته شود این ست آنچه ذخیره نهادید برای خود پس بچشید آنچه ذخیره می کردید (۳۵) .

هرآئینه شمار ماه ها نزدیک خدا دوازده ماه است در کتاب خدا روزی که آفرید آسمان ها و زمین را از آن جمله چهارماه حرام است اینست دین درست پس ستم مکنید در آن چهار ماه برخویشتن^(۱) و جنگ کنید بامشرکان همه ایشان چنانکه ایشان جنگ می کنند با همه شما بدانید که خدا بامتقیان است (۳۶) .

جزاین نیست که نسی زیادتى است در کفر گمراه گردانیده می شوند بآن کافران حلال می شمردند آن ماه را يك سال و حرام می شمردند آن را سال دیگر تا موافقت کنند با شمار آنچه حرام ساخته است خدا پس حلال سازند چیزی را که حرام ساخته است خدا آراسته کرده شده است برای ایشان کردار های بدایشان و خداراه نمی نماید قوم کافران را^(۲) (۳۷) .

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَدِيمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿۳۶﴾

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحِلُّونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا لِيُوَاطِّئُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ زَيْنٌ لَهُمْ سِوَأَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿۳۷﴾

- (۱) مترجم گوید در دین حضرت ابراهیم مقرر بود که در محرم و رجب ذیقعد و ذی الحجه بایک دیگر جنگ نه کنند اهل جاهلیت این حکم را تحریف کرده گاهی صفر را محرم می ساختند و محرم را صفر و علی هذا القیاس و این را نسی می گفتند خدایتعالی اصل این حکم را باقی داشت باینوجه که جنگ ناحق هیچگاه درست نیست و درین ماه ها حرمت آن مغلظ میشود و جنگ با کافران همه وقت درست است و نفی تحریف ایشان فرمود .
- (۲) یعنی بقتال ناحق .

ای مسلمانان چیست شمارا که چون به شما گفته می شود بیرون آئید در راه خدا گران شده میل می کنید بسوی زمین آیارضامند شدید به زندگانی دنیا عوض آخرت پس نیست متاع زندگانی دنیا در برابر آخرت مگر اندکی^(۱) (۳۸) .

اگر بیرون نیائید عذاب کند شمارا عذابی درد دهنده و بدل شما گیرد قومی را بجز شما و هیچ زیان نه رسانید خدارا و خدا بر همه چیز توانا است (۳۹) .

اگر نصرت ندهید پیغامبر را چه باک هر آئینه نصرت داده است اورا خدای تعالی آنگاه که بیرون کردندش کافران دوم دوکس آنگاه که این دوکس در غار بودند آنگاه که می گفت یار خود را^(۲) اندوه مخور هر آئینه خدا با ماست پس فر و فرستاد خدا تسکین خود را بر پیغامبر و قوت دادش به لشکر هائی که ندیدید آن را و فر و تر ساخت سخن کافران را و سخن خدا همونست بلند و خدا غالب درست کار است (۴۰) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفُورُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّا قَدْ لَغَطَمْنَا إِلَى الْأَرْضِ آذَانَكُمْ بِأَحْيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا تَتَّعِبُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿۳۸﴾

إِلَّا تَتُفَرُّوْنَ وَيُعَذِّبُكُمُ اللَّهُ إِنَّ الْأَيْمَانَ وَتَسْبِيحَ الْقَوْمِ مَغْرِبٌ لَّكُمْ وَلَا تَتَضَرَّوْهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۳۹﴾

إِلَّا تَتَضَرَّوْهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَلَاثِينَ إِثْمًا إِذْ هُمْ فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿۴۰﴾

(۱) مترجم گوید آنحضرت صلی الله علیه وسلم در وقت عسرت و گرمی هوا متوجه غزوه تبوک شدند و بسیاری از صحابه موافقت کردند و از مسلمین سه کس بغیر عذر تخلف کردند و توبه ایشان بعد پنجاه روز قبول افتاد و از منافقان کلمات نفاق سر برزد خدایتعالی در مدح اینان و ذم آنان و عفو از آن سه کس آیات فرستاد .

(۲) یعنی ابوبکر صدیق را .

بیرون آئید سبک بارو گرانبار^(۱) و جهاد کنید بمالهای خویش و جانهای خویش در راه خدا این بهتر است شمارا اگر می دانید (۴۱) .

اگر بودی آنچه بآن دعوت می کنی نفع قریب الحصول و سفری آسان البته پیروی می کردند ترا ولیکن دور شد برایشان مسافت راه و سوگند خواهند خورد بخدا که اگر می توانستیم بیرون می آمدیم باشما هلاک می کنند خویش را^(۲) و خدایم داد که ایشان دروغ گویند (۴۲) .

عفو کند خدا از تو چرا دستور اجازت دادی ایشان را تا آنوقت که بود که هویدا شوند مرترا راست گویان و بدانی دروغ گویان را (۴۳) .

اجازت نمی طلبند از تو آنانکه ایمان آورده اند بخدا و روز آخر در تخلف از آنکه جهاد کنند باموال خویش و جانهای خویش و خدا داناست بمتقیان (۴۴) .

جز این نیست که اجازت می طلبند از تو آنانکه ایمان نمی آرند بخدا و روز آخر وشک آورده است دلهای ایشان پس ایشان در شک خود سرگردان می شوند (۴۵) .

و اگر خواستندی بیرون آمدن مہیامی

إِنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۴۱﴾

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَآتَيْنَاكُمْ وَلَٰكِن بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِآلِهِمْ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿۴۲﴾

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ إِذْنَتْ لَهُمْ حَتَّىٰ يَتَّبِعِنَا لِكِ الَّذِينَ صَدَقُوا وَعَلَّمَ الْكٰذِبِينَ ﴿۴۳﴾

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَن يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَالِمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿۴۴﴾

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَكَرُدُونَ ﴿۴۵﴾

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَٰكِن كَرِهَ

(۱) یعنی در حالیکه اسباب و حشم بسیار دارید یا بجز قدر ضروری بدست شما نباشد و باین توجیه آیت محکم باشد غیر منسوخ والله اعلم .

(۲) یعنی بسوگند دروغ .

کردند برای آن سفرسامان را ولیکن ناپسند داشت خدا برانگیختن ایشان را پس از حرکت بازداشت ایشان را و گفته شد بنشینید بانشینندگان^(۱) (۴۶) .

اگر برمی آمدند میان شما نمی افزودند در حق شما مگر فساد را و البته مرکب می تاختند میان شما فتنه جویان در حق شما^(۲) و میان شما سخن شنوانند از ایشان^(۳) و خدا داناست به ستمگاران (۴۷) .

هر آئینه طلب کرده بودند فتنه را پیش ازین و بگردانیدند برای تو مصلحت ها تا آنکه بیامد نصرت حق و غالب شد کار خدا و ایشان ناخواهان بودند (۴۸) .

و از ایشان کسی است که می گوید اجازت ده مرا و در فتنه مینداز مرا^(۴) آگاه شوکه در فتنه افتاده اند و هر آئینه دوزخ دربر گیرنده است کافران را (۴۹) .

اگر برسد به تو نعمتی ناخوش کند ایشان را و اگر برسد به تو مصیبتی گویند بدست آورده ایم مصلحت خود پیش ازین^(۵) و بگردند شادمان شده (۵۰) .

اللَّهُ انبَعَاثَهُمْ فَكَيْبَتُهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا
مَعَ الْقَعْدَاءِ ۝

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا
وَأَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْعُونَكُمُ الْفِتْنَةَ
وَفِيكُمْ سَمْعُونَ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝

لَقَدْ ابْتَعُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلِ وَقَالُوا كَلَّا لَوْ
حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِهُونَ ۝

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اضْحَنْ لِي وَلَا تَفْتِنِّي أَلَا فِي
الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنْ جَهَنَّمُ لَمُحِيطةٌ بِالْكَافِرِينَ ۝

إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ فَسُئْرُهُمْ وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ
يَقُولُوا قَدْ أَحَدَّنَا مَرْثًا مِنْ قَبْلٍ وَبَيَّوْنَا لَهُمْ
فِرْحُونَ ۝

(۱) و این تصویر است القای عزم مختلف رادر خاطر ایشان .

(۲) یعنی سعی در فتنه میکردند .

(۳) یعنی سخن ایشان قبول میکنند .

(۴) یعنی مراد بلا دروم مبرید که جمال رومیان دیده مفتون خواهم شد والله اعلم .

(۵) یعنی پنهان با اعداء موافقت کرده ایم یا از سفر تخلف نموده ایم مارا هیچ باک =

بگو هرگز نه رسد بما مگر آنچه نوشته است خدا برای ما اوست کارساز ما و برخدا باید که توکل کنند مسلمانان (۵۱) .

بگو انتظار نمی برید در حق ما مگریکی ازدو خصلت نیک را^(۱) و ما انتظار می کشیم در حق شما که برساند خدایه شما عذاب را از نزدیک خود یا بدست ما پس انتظار کشید هر آینه ما نیز با شما منتظرانیم (۵۲) .

بگو ای منافقان خرج کنید بخوشی یا ناخوشی هرگز قبول کرده نخواهد شد از شما هر آینه شما هستید قوم فاسقان (۵۳) .

و باز نداشت ایشان را از آن که قبول کرده شود از ایشان خرج ایشان الا آنکه ایشان کافر شدند بخدا و رسول او و نمی آیند به نماز مگر کاهلی کنان و خرج نمی کنند مگر ناخواهان (۵۴) .

پس به شگفت نیارد ترا مالهای ایشان و نه فرزندان ایشان جز این نیست که می خواهد خدا که عذاب کند ایشان را بآنها در زندگانی دنیا^(۲) و برآید جانهای ایشان و ایشان کافر باشند (۵۵) .

و سوگند می خورند بخدا که ایشان از

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿۵۱﴾

قُلْ هَلْ تَرْتَصُونَ بِنَا إِلَّا أَحَدِي الضُّعَفَاءِ وَتَحْنُنْ تَرْتَضُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِي أَوْ يَأْتِيَا بِنَا قَتْلًا مَوْتًا مَعَكُمْ مَاتَرْتَضُونَ ﴿۵۲﴾

قُلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ طَائِفَةٌ لَمْ تَقْبَلُوا مِنْكُمْ لَكُمْ كُفْرٌ قَوْمًا ضَالِّينَ ﴿۵۳﴾

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿۵۴﴾

فَلَا تُحِبُّكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿۵۵﴾

وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنَهُمْ

= نیست و الله اعلم .

(۱) یعنی فتح یا شهادت .

(۲) یعنی مشقت جمع مال و حفظ اولاد و تأسف بر آنچه فوت شود و الله اعلم .

وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْقَهُونَ ﴿۵۶﴾

لَوْ يَشَاءُونَ مَجَابًا أَوْ مَغْرِبًا أَوْ مَدَّ خَلًا لَوَكُّوا إِلَيْهِ
وَهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿۵۷﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا
رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْتَعْجِلُونَ ﴿۵۸﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا
حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ
إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿۵۹﴾

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالسَّكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا
وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَرَمِينَ وَفِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿۶۰﴾

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ ذُنُوبُنَا
وَمَا نَحْنُ بِذُنُوبٍ عَلَيْهِمْ وَلَا لِإِثْمِهِمْ مَبْئُتٌ مِنْهُ

جگه شما اند و نیستند ایشان از شما ولیکن
ایشان جماعتی هستند که می ترسند (۵۶).

اگر بیابند پناهی را یا غارها را یا جای
درآمدن را هر آینه متوجه شوند بآن
شتاب کنان (۵۷).

و از ایشان کسی هست که عیب می کند ترا
در قسمت صدقات پس اگر داده
شود ایشان را از آن خوشنود شوند
و اگر داده نه شوند از آن ناگهان ایشان
خشم می گیرند (۵۸).

و اگر ایشان رضامند می شدند بآنچه داده
است ایشان را خدا و رسول او می گفتند
بس است ما را خدا، خواهد داد ما را
خدا از فضل خود و رسول او هر آینه
ما بسوی خدا توقع دارند گانیم (بهتر بودی)
(۵۹).

جزاین نیست که صدقه ها برای فقیران
است و بی نوایان و کارکنان بر جمع
صدقات و آنانکه الفت داده می شود
دلهای ایشان را^(۱) و برای خرج کردن
در آزادی برده ها و برای وام داران و برای
خرج کردن در راه خدا^(۲) و برای مسافران
است حکم ثابت شده از نزدیک خدا
و خدا دانای درست کار است (۶۰).

و از ایشان آناند که می دهند آزار پیغامبر را

(۱) یعنی ضعیف الإسلام .

(۲) یعنی جهاد .

و می‌گویند وی سبک‌گوش است^(۱) و بگووی سبک‌گوش نیکوست برای شما باورمی کند گفته خدارا قبول می کند مشورت مسلمانان را و رحمت است برای اهل ایمان از شما و آنانکه ایذامی دهند پیغامبرخدارا ایشان راست عذاب درد دهنده (۶۱) .

سو گند می خورند بخدا برای شما تارضامندکنند شمارا و خدا و رسول او سزاوار تراند بآنکه رضامند سازند او را اگر مسلمان اند (۶۲) .

آیاندانستند که هرکه خلاف کند باخدا و رسول او پس هرآئینه اوراست آتش دوزخ جاویدان آنجا این ست رسوائی بزرگ (۶۳) .

می ترسند منافقان ازآنکه فرودآورده شودبرمسلمانان سوره ای که خبردهد ایشان را بآنچه دردل های منافقان است بگومسخره کنید هرآئینه خدایدیدآرنده است چیزی را که می ترسید (۶۴) .

و اگر سوال کنی ایشان راگویند جزاین نیست که ما درهزل شروع می نمودیم و بازی می کردیم بگو آیبخدا و آیت های او و پیغامبر او تمسخرمی کردید (۶۵) .

عذر مگوئید هرآئینه شما کافرید بعد از ایمان

أَذُنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ بِالْمُؤْمِنِينَ
وَرَحْمَةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَالَّذِينَ يُدُونَ
رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۶۱﴾

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيُرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ
أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿۶۲﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَنِ يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ لَهُ
نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَلِكَ الْبُخْرِيُّ الْعَظِيمُ ﴿۶۳﴾

يَعَذِّرُ الْمُتَفِقُونَ أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ
بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قِيلَ اسْتَهْزَؤْا إِنَّ اللَّهَ مُخَبِّرٌ
مَّا تَعْتَدُونَ ﴿۶۴﴾

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ
بِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ سْتَهْزِؤُونَ ﴿۶۵﴾

لَا تَعْتَذِرُوا فَنَّا كَفَرْنَا بَعْدَ إِيْمَانِكُمْ إِنَّ نَعْفَ عَنْ

(۱) یعنی هرچه کسی گوید قبول می کند .

خود^(۱) اگر در گذریم از سرگروهی از شما البته عذاب کنیم گروهی را بسبب آنکه ایشان گنهگار بودند (۶۶) .

مردمان منافق و زنان منافق بعضی از جنس بعضی اند می فرمایند بکار ناپسندیده و منع می کنند از کار پسندیده و می بندند دستهای خود را فراموش کردند خدا را پس خدا فراموش ساخت ایشان راهر آئینه منافقان ایشانند فاسقان (۶۷) .

وعده داده است خدا مردان منافق را و زنان منافق را و کافران را آتش دوزخ همیشه باشندگان آنجا، دوزخ بس است ایشانرا و لعنت کرد ایشان را خدا و ایشان راست عذاب دائم (۶۸) .

مانند آنانکه پیش از شما بودند زیاده تر از شما در قوت و بیشتر در اموال و اولاد پس بهره مند شدند به نصیبه خویش^(۲) پس شما نیز بهره مند شدید به نصیبه خویش چنانکه بهره مند شدند آنانکه پیش از شما بودند به نصیبه خویش و شروع در هزل کردید چنانکه ایشان شروع در هزل کردند آن جماعت نابود شد عمل های ایشان در دنیا و آخرت و آن جماعت ایشانند زیان کاران (۶۹) .

طَائِفَةٌ مِّنْكُمْ نَعِدَابَ طَائِفَةٍ يَا لَهُمْ لَأَنَّهُمْ كَانُوا
مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِّنْ بَعْضٍ يَا مُرُونَ
يَا لَيْسَ لَكُم مِّنْهُنَّ عَيْنٌ مَّعْرُوفٍ وَيَقْبِضُونَ
أَيْدِيَهُمْ تَسْؤُوا اللَّهَ فَنَسِيهِمْ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ
هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿٦٧﴾

وَعَدَا اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتُ وَالْكٰفِرَاتُ نَارَ جَهَنَّمَ
خٰلِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُنَّ وَلَعَنَّ اللَّهُ وَلَهُمْ
عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٦٨﴾

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَآثَرًا
أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلَاقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ
بِخَلَاقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعْتُمُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ يَخْلَقُوهُمْ
وَحَضَمْتُمْ كَالَّذِي حَاضُوا أَوْلِيٰكَ حَبِطَتِ أَعْمَالُهُمْ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٦٩﴾

أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ

(۱) یعنی ایمان بزبان خود .

(۲) یعنی از دنیا .

آینامده است بایشان خبر آنانکه پیش از ایشان بودند قوم نوح و عاد و ثمود و قوم ابراهیم و اهل مدین و اهل موتفکات آمدند بایشان پیغامبران ایشان به نشانه های روشن پس هرگز نه شد که خدا ظلم کند برایشان ولیکن ایشان برخواستن ظلم میکردند (۷۰) .

و مردان مسلمانان و زنان مسلمانان بعضی ایشان دوستان بعضی اند می فرمایند بکار پسندیده و منع کنند از کار ناپسندیده و برپایمی دارند نماز را و می دهند زکوة را و فرمانبرداری می کنند خدا و رسول او را این جماعت رحم خواهد کرد برایشان خدا هر آینه خدا غالب درست کار است . (۷۱)

و عده کرده است خدامردان مسلمانان و زنان مسلمانان را بوستانها که می رود زیر آن جویها همیشه باشندگان آنجا و جایهای پاکیزه در بهشت های همیشه ماندن و خوشنودی خدا بزرگ تراست از همه این ست پیروزی بزرگ (۷۲) .

ای پیغامبر جهاد کن با کافران^(۱) و جهاد کن بامنافقان^(۲) و درستی کن برایشان و جای ایشان دوزخ است و وی بدجائی است (۷۳) .

وَتَمُودَ لَا وَ قَوْمِ إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ
أَتَتْهُمُ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ①

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ
يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَأُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ
اللَّهَ عَزِيزٌ رَحِيمٌ ②

وَعَدَّ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَدَّتِ عَجْرَى مِنْ نَحْبِهَا
الْأَنْهَارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكَنٌ طَيِّبَةٌ فِي جَدَّتِ عَدْنِ
وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ③

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفْرَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ
وَأَوْدِعْهُمُ جَهَنَّمَ وَايْسُ الْمَبِيدِ ④

(۱) یعنی بسیف .

(۲) یعنی بزبان .

سوگند می خورند بخداکه نه گفته اند وهرآئینه گفته اند سخن کفر وکافر شده اند بعداسلام خویش وقصدکردند آنچه نیافتند^(۱) وانکارنکردند مگرآنکه توانگر ساخت ایشان را خدا ورسول او ازفضل خود^(۲) پس اگرتوبه کنند بهتر باشد ایشان را واگربر گردندازتوبه عذاب کندایشان را خدا عذاب درد دهنده دردنیا و آخرت ونیست ایشان را درزمین هیچ کارساز ونه هیچ یاری دهنده (۷۴) .

وازشان کسی هست که عهد بسته است باخدا البته اگر بدهد مارا ازفضل خود هر آئینه صدقه دهیم والبته باشیم ازنیکوکاران (۷۵) .

پس وقتی که بداد ایشان را ازفضل خود بخیلی کردند بآن وبرگشتند اعراض کنان (۷۶) .

پس خدای تعالی عاقبت حال ایشان ساخت نفاق را دردلهای ایشان تا روزی که ملاقات کنند باوی بشومی آنکه خلاف کردند باخدا آنچه وعده کرده بودند باوی و بشومی آنکه دروغ گفتند (۷۷) .

آیاندانسته اند که خدا می داند سخن پنهان ایشان را و رازگفتن ایشان را وآنکه خداداننده غیب هاست (۷۸) .

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا
بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَتُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ
أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا
لَهُمْ وَإِنْ يَتَوَكَّلُوا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ
قَوْلِي وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ اٰتٰنَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَنصَّدَنَّ
وَلَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٧٥﴾

فَلَمَّا اٰتٰهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوْا بِهٖ وَكُوْنُوْا وَّهُمْ مُّحْرَضُوْنَ ﴿٧٦﴾

فَاعْتَقِبْهُمْ زَيْفًا فَإِنِّي مُؤَيَّدٌ بِمَا أَخْلَفُوا
اللّٰهُ مَا وَعَدُوْهُ وَبِمَا كَانُوْا يَكْذِبُوْنَ ﴿٧٧﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ
اللّٰهَ عَلٰمُ الْغُيُوْبِ ﴿٧٨﴾

(۱) یعنی ایذای پیغمبر .

(۲) واین نوعی از تحکم است والله اعلم .

آنانکه عیب می کنند، رغبت کنندگان را از مسلمانان در صدقات و عیب می کنند آنان را که نمی یابند مگر مشقت خود را^(۱) پس تمسخر می کنند بایشان تمسخر کرد خدا بآن تمسخر کنندگان و ایشان راست عذاب درد دهنده (۷۹) .

آمزش طلب کن برای ایشان یا آمزش طلب مکن برای ایشان^(۲) اگر آمزش خواهی برای ایشان هفتادبار هرگز نیامزد ایشان را خدا این بسبب آنست که ایشان کافر شدند بخدا و رسول او و خدا راه نمی نماید گروه فاسقان را (۸۰) .

شادمان شدند پس ماندگان به نشستن خویش برخلاف پیغمبر خدا و ناپسند کردند که جهاد کنند باموال خویش و به جانهای خویش در راه خدا و گفتند بایکدیگری بیرون مروید در گرمی بگواتش دوزخ سخت تراست در گرمی اگر درمی یافتندی (چنین نکردندی) (۸۱) .

پس باید که بخندند اندکی و بگریند بسیاری سزای آنچه می کردند^(۳) (۸۲) .

پس اگر باز آرد ترا خدای تعالی بسوی گروهی از ایشان پس دستوری طلبند

الَّذِينَ يَلْمُزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي
الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ
فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝۴۰

اسْتَعْوِا لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَعْوِ لَهُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً
كَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ يَأْتِيَهُمْ كَلْعًا مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝۴۱

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعِدِهِمْ عِلْفَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرْبِ
قُلْ نَارُكُمْ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ۝۴۲

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا ۝۴۳ جَزَاءُ لِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝۴۴
فَإِنْ تَوَجَّعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذِنُوا لَكَ لِيُخْرُجَ

(۱) یعنی بمزدوری چیزی پیدا میکنند و صدقه میدهند .

(۲) یعنی هر دو صورت یکسان است .

(۳) مترجم گوید مراد خبرست با آنکه درد دنیا خواهند خندید و در آخرت خواهند گریست .

از توبرای بیرون آمدن^(۱) بگو بیرون نخواهید آمد بامن هرگز و جنگ نخواهید کرد همراه من با هیچ دشمنی هر آینه شما رضامند شدید به نشستن اول بار پس بنشینید با پس ماندگان (۸۳) .

و (یا محمد) نماز مگذار بر هیچ یکی از ایشان که بمیرد، هرگز و مایست بگور وی هر آینه ایشان کافر شدند بخدا و رسول او و مردند و ایشان فاسق بودند (۸۴) .

و بشگفت نیارد ترا اموال ایشان و نه فرزندان ایشان جز این نیست که می خواهد خدا که عقوبت کند ایشان را بآن درد دنیا و بیرون شود روح ایشان و ایشان کافر باشند (۸۵) .

و چون فرود آورده شود سورتی باین مضمون که ایمان آرید بخدا و جهاد کنید همراه رسول او دستوری می طلبند از تو خداوندان و سعت از ایشان و گویند بگذار ما را تا باشیم بانشتگان (۸۶) .

راضی شدند بآنکه باشند با زنان پس مانده و مهر نهاده شد بر دل‌های ایشان پس ایشان فهم نمی کنند (۸۷) .

لیکن پیغامبر و آنانکه ایمان آوردند با او جهاد کردند با اموال خود و جان های خود و این جماعت ایشان راست نیکی ها و این جماعت ایشانند

قُلْ مَنْ غَرَّبُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُفَارِقُوا مَعِيَ عِدْوًا أَلَيْسَ
رَضِيْتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَانْعَدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ۝۱۰

وَلَا تُضِلُّ عَلَىٰ أَحِبَّاءِهِمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَدْرِهِ
إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنَابُوا وَهُمْ فِي سُبُوتٍ ۝۱۰

وَلَا تُحِبُّكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ
بِمَآ فِي الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ أَنفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ۝۱۰

وَإِذْ أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ
اسْتَأْذِنَكَ أُولُو الطُّلُوبِ مِنْهُمْ وَقَالُوا إِذْ رَأَيْنَا كُنَّ مَعَ الْفُجُورِ ۝۱۰

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْغَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ۝۱۰

لَكِنَّ الرَّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ
هُمُ الْمُتَّقُونَ ۝۱۰

(۱) یعنی برای احراز غنائم .

رستگاران (۸۸) .

آماده ساخته است خدا برای ایشان بوستانها میرود زیر آن جویها جاویدان آنجا این ست پیروزی بزرگ (۸۹) .

وآمدند اهلِ عذر از صحرای نشینان تادستوری داده شود ایشان را و نشستند آنانکه دروغ گفتند با خدا و رسول او (یعنی در اظهار اسلام) خواهد رسید بکافران از ایشان عذاب درد دهنده (۹۰) .

نیست بر ناتوانان ونه بر بیماران ونه بر آنانکه نه می یابند آنچه خرج کنند هیچ گناهی چون نیک خواهی کنند با خدا و رسول او نیست بر نیکوکاران هیچ راه عتاب و خدا آمرزندهٔ مهربان است (۹۱) .

ونه بر آنانکه چون بیابند پیش تو تا سواری دهی ایشان را گوئی نمی یابم آنچه سوارکنم شمارا بر آن باز گردند و چشم های ایشان روان باشد باشک بجهت اندوه که نمی یابند آنچه خرج کنند (۹۲) .

جزاین نیست که راه عتاب بر آنان ست که دستوری می طلبند از تو و ایشان توانگراند راضی شدند بآنکه باشند بازانان پس مانده و مهر نهاد خدا بر دلهای ایشان پس ایشان نمی فهمند (۹۳) .

عَدَا اللَّهُ لَهُمْ جَدَّتْ بَعْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٨﴾

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٨٩﴾

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجًا إِذَا انْصَحُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٠﴾

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا اتَّوَلَوْا لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أُحِبُّ مَا أُحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يَنْفِقُونَ ﴿٩١﴾

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٢﴾

عذرخواهی کنند پیش شما چون بازآئید بسوی ایشان بگو عذرخواهی مکنید باور نکنیم سخن شمارا هر آئینه آگاه ساخته است خدامارا به بعض خبرهای شما و خواهد دید خدا و رسول او عمل شما (یعنی دردنا) سپس باز گردانیده شوید بسوی عالم الغیب و آشکار پس خبر دهد شمارا بآنچه میگردید (۹۴).

سوگند خواهند خورد بخدا پیش شما چون بازآئید بسوی ایشان تا رو بگردانید از ایشان پس شما رو بگردانید از ایشان هر آئینه ایشان پلیداند و جای ایشان دوزخ است سزای آنچه میگردند (۹۵).

سوگند میخورند برای شما تا رضا مند شوید از ایشان پس اگر رضامند شوید از ایشان هر آئینه خدا رضامند نشود از گروه فاسقان (۹۶).

صحرائشینان سخت تر اند در کفر و نفاق (۱) و سزاوار تر اند بآنکه ندانند احکام شریعتی را که نازل کرده است خدا بر پیغامبر خود و خدا دانای درست کار است (۹۷).

و از اعراب کسی هست که تاوان می شمارد چیزی را که خرج می کند و انتظار می کشد در حق شما مصائب را برایشان باد مصیبت بد و خدا شنوای داناست (۹۸).

و از اعراب کسی هست که ایمان می آرد

يَعْتَدِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا جَعَلْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلُوبًا لَّا تَعْتَدِرُونَ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُ لَكُمْ قَدْ بَيَّنَّا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيُرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِيُخْرُجُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَا دَنِيهِمْ جَهَنَّمَ خَيْرًا لِّمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾

يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِن تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَ اللَّهُ لَأَرْضِي عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَكْرِهْهُ بِكُمُ الدَّوَابِّ عَلَيْهِمْ ذِكْرُ السُّورَةِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ

(۱) یعنی به نسبت اهل شهر .

بخدا و روز آخر می شمارد چیزی را که خرج می کند سبب قربت نزد خدا و وسیله دعای نیک پیغامبر آگاه باش هر آئینه وی قربتست ایشان را داخل خواهد کرد ایشان را خدا در رحمت خود هر آئینه خدا آمرزنده مهربان است (۹۹) .

و سبقت کنندگان نخستین از مهاجران و انصار و آنانکه پیروی ایشان کردند به نیکوکاری خوشنود شد خدا ازین جماعت و ایشان خوشنود شدند از وی و آماده ساخت برای ایشان بوستانهایی که می رود زیر آن جویها جاویدان آنجا همیشه، این ست پیروزی بزرگ (۱۰۰) .

از آنانکه دوروبر شمایند از اعراب منافقانند و بعضی از اهل مدینه خوی نفاق دارند تونمی دانی ایشان را مامیدانیم ایشان را عذاب خواهیم داد ایشانرا دوبار^(۱) سپس بازگردانیده شوند بسوی عذاب بزرگ (۱۰۱) .

و دیگران هستند که اقرار کردند بگناهان خود آمیخته اند عمل نیک را با عمل دیگر که بدست، نزدیک ست که خدا برحمت متوجه شود برایشان هر آئینه خدا آمرزنده مهربانست (۱۰۲) .

بگیر از اموال ایشان زکوة راتاپاک سازی ایشان را و بابرکت کنی ایشان را بآن

مَا يُنْفِقُ قُرْبًا عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلَّا
إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۹۹﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِن الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ
اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَوَضَعْنَا عَنْهُمْ
أَسْفَاطَهُمْ يَجْرِي الْعُرْوَةُ عَنهُمَا الْأَنْهَارُ يُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ
اللَّهَ الْعَظِيمُ ﴿۱۰۰﴾

وَمِنَ حَوْلِهِمُ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنْفِقُونَ ذُو مِنِّ أَهْلِ
الْمَدِينَةِ مَرَدُّوا عَلَى النَّفَاقِ لَا يَعْلَمُهُمْ نَحْنُ
نُعَذِّبُهُمْ سَعْدًا لَهُمْ تَرْتِيلِينَ يُؤْتِرُونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿۱۰۱﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَأَمَلَ صَالِحًا وَآمَنُوا بِمَا
عَسَى اللَّهُ أَن يَنْزِلَ عَلَيْهِم مِّنَ اللَّهِ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۱۰۲﴾

خُدَّ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَيُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ

(۱) یعنی در میان مسلمانان ذلیل شوند و در اموال و اولاد آفات بینند .

ودعای خیر کن برای ایشان هر آئینه دعای تو سبب آرامش است ایشان را و خدا شنوای داناست (۱۰۳) .

آیندانسته اند که خدا اوست که توبه قبول می کند ازبندگان خود و میگیرد صدقات را و آنکه خدا اوست توبه پذیرنده مهربان (۱۰۴) .

و بگو عمل کنید پس زود خواهد دید خدا و رسول او و مومنان عمل شمارا و زود بازگردانیده خواهید شد بسوی داننده پنهان و آشکار پس خبر دهد شمارا بآنچه می کردید (۱۰۵) .

و دیگران اند موقوف داشته شده بفرمان خدا یا این ست که عذاب دهد ایشان را یا برحمت متوجه شود برایشان و خدادانای درست کار است (۱۰۶) .

و از ایشان آنانند که ساخته اند مسجدی برای زیان رسانیدن و بجهت کفر و برای تفرقه افکندن میان مسلمانان و کمین گاه ساختن برای آنانکه جنگ کرده اند با خدا و رسول او پیش ازین و البته سوگند خورند که نخواستیم ایم مگر خصلت نیک را و خدا گواهی میدهد که ایشان دروغ گویند (۱۰۷) (۱) .

مایست آنجا هرگز، هر آئینه مسجدی که

عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيمٌ عَلَيْهِمْ ﴿١٠٣﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ
الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ
وَسَيُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنبِّئُهُم بِمَا كَانُوا
فَعَلُونَ ﴿١٠٥﴾

وَالْآخَرُونَ مُرْجُونَ لِرَأْمِ اللَّهِ إِنَّا جَاعِلُهُمْ وَإِنَّمَا يُؤْتِي عِلْمَهُمُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ
الْمُؤْمِنِينَ وَإِصْرًا لِلَّذِينَ حَارَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ
قَبْلُ لِيُحْلِفُونَ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ يَشْهَدُ
لَهُمْ لَكِنَّ بَعْضَهُمْ

لَا تَقْرَأُ فِيهِ أَبَدًا مَسْجِدًا أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ

(۱) مترجم گوید جماعتی از منافقان مسجدی ساخته بودند به نیت فاسد تاتفریق مسلمین باشد و کمینگاه کافران خدای تعالی بهدم آن امر فرمود و الله اعلم .

بنیاد نهاده شده است بر نیت تقوی از روز اول بهترست که بایستی در آن، آنجامردانی اند که دوست میدارند که پاک شوند و خدا دوست میدارد پاک شوندگان را (۱۰۸) .

آیا کسی که بنیاد نهاد عمارت خود را بر ترس از خدا و خوشنودی او بهترست یا آنکه بنیاد نهاده است عمارت خود را بر کناره زمین رودخورده در حال افتادن پس افتاد با صاحب خود در آتش دوزخ و خدا راه نمی نماید گروه ستمگاران را (۱) (۱۰۹) .

همیشه باشد عمارت ایشان که بنا کرده اند (۲) سبب شك در دل ایشان مگر آنکه پاره پاره شود دل‌های ایشان و خدا دانای درست کار است (۱۱۰) .

هر آئینه خدا خریده است از مسلمانان جانهای ایشان و مالهای ایشان را بعوض آنکه ایشان را باشد بهشت، جنگ می کنند در راه خدا پس می کشند و کشته می شوند و عده لازمی است بر خدا ثابت در تورات و انجیل و قرآن و کیست وفاکننده تر بعهد خویش از خدا پس شادمان باشید باین فروختن خود که

أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِي رِجَالٍ يُجِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ۝

أَمَنْ أَشَسُّ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَى مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَشَسَّ بُنْيَانَهُ عَلَى شَفَا حَرْفٍ هَارِقًا نَهَارِيهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ سِوَمَا عَلَيْهِ حَقٌّ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمُوهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

(۱) عمارت ساختن بر اساس تقوی کنایت است از اخلاص در اعمال و عمارت ساختن بر کناره رودخورده کنایت از ریاء و عجب در اعمال والله اعلم .

(۲) یعنی مسجد ضرار .

معامله کردید بآن و این است پیروزی بزرگ (۱۱۱) .

ایشان توبه کنندگانند، عبادت کنندگانند، حمد گویندگانند، سفرکنندگانند در راه خدا، رکوع و سجده کنندگانند، فرمایندگانند بکارپسندیده و منع کنندگانند از ناپسندیده و نگاه دارندگانند احکام خدا را و مژده ده مسلمانان را (۱۱۲) .

روانبود پیغامبر را و نه مسلمانان را که طلب آموزش کنند برای مشرکان اگر چه خویشاوند باشند بعد از آنکه ظاهر شد ایشان را که آن گروه اهل دوزخ اند (۱۱۳) .

و نبود آموزش خواستن ابراهیم برای پدر خود مگر بخاطر وعده ای که کرده بود با وی پس چون روشن شد برای ابراهیم که وی دشمن خداست بیزار شد از وی هر آئینه ابراهیم دردمند بُردبار بود (۱۱۴) .

و هرگز نیست که خداگمراه کند قومی را^(۱) بعد از آنکه هدایت نموده باشد ایشان را تا آنکه واضح سازد برایشان آنچه از وی پرهیز کنند هر آئینه خدا بهر چیز داناست^(۲) (۱۱۵) .

التَّائِبُونَ الْعَمَدُونَ الْحَمْدُونَ السَّالِحُونَ الزُّكُورُ
الشُّجَدُونَ الْأُمُورُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿۱۱۱﴾

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالنَّبِيِّاتِ أَنْ يَقْتَصِرُوا
لِلْمَشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ
مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَحْسَبُ الْجَحِيمِ ﴿۱۱۲﴾

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنِ مَوْعِدَةٍ
وَعَدَهَا آيَاتُهُ فَمَا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَأْمَةٌ
إِنْ إِبْرَاهِيمَ لَوَآءٌ حَلِيمٌ ﴿۱۱۳﴾

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّى
يُحِبِّتَ لَهُمْ مَا يَتَمَنُونَ إِنْ اللَّهُ بِخَلْقِ شَيْءٍ
حَلِيمٌ ﴿۱۱۴﴾

(۱) یعنی در حساب گمراهان نمی شمارد قومی را .

(۲) یعنی تا پیغامبر نه آید تبلیغ نکند معذوراند فتح .

هرآئینه خدا ویراست پادشاهی آسمان
هاوزمین زنده می کند و می میراند
و نیست شمارا بجزوی هیچ کارسازی
ویاری دهنده ای (۱۱۶) .

هرآئینه برحمت متوجه شد خدا برپیغامبر
و آن مهاجران و انصار که پیروی وی
کردند در وقت تنگ دستی بعد از آنکه
نزدیک بود که منحرف شود دلهای گروهی
از ایشان باز برحمت متوجه شد برایشان
هرآئینه وی برایشان بخشایندهٔ مهربان
است (۱۱۷) .

و بر آن سه کس که موقوف داشته شدند
تا آنکه تنگ شد برایشان زمین باوجود
فراخی آن و تنگ شد برایشان جانهای
ایشان و دانستند که پناهی نیست از خدا
مگر بسوی او باز خدا برحمت متوجه
شد برایشان تا ایشان رجوع کنند^(۱) هرآئینه
خدا توبه پذیرندهٔ مهربانست (۱۱۸) .

ای مسلمانان بترسید از خدا و باشید
باراست گویان (۱۱۹) .

لایق نبود اهل مدینه را و آنانرا که حوالی
ایشانند از اعراب که باز پس مانند
از همراهی رسول خدا و نه آنانکه رغبت
کنند در حفظ خویش اعراض کرده از ذات
رسول خدا این بسبب آنست که نمی
رسد بایشان تشنگی و نه رنج و نه گرسنگی

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ
وَمَا لَكُمْ قُرُونٌ وَاللَّهُ مِنْ وَرَثَةٍ وَلَا تَصْبِرُوا ۝۱۱۰

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا
كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ كَثِيرٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ
بِهِمْ رءُوفٌ رَحِيمٌ ۝۱۱۱

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّىٰ إِذَا صَافَتْ عَلَيْهِمُ
الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَصَافَتْ عَلَيْهِمُ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ
لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ
اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝۱۱۲

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ۝۱۱۳

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ
أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَن رَّسُولِ اللَّهِ وَلا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَن
نَفْسِهِ ذَٰلِكُمْ يَأْتُهُمْ لَئِيصِبُهُمْ ظَمًا وَلا تَصْبُ
وَلا يَخْصَصَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلا يَطُورَنَ مَوَظِعًا يُفِيضُ
الْكُفَّارَ وَلا يَتَأَلَوْنَ مِنْ عَدُوِّ تَيْلَأُ إِلَّا كَلِبٌ لَهُمْ بِهِ

(۱) یعنی بمقام قریب .

عَمَلٍ صَالِحٍ إِنَّ اللَّهَ لَكُفِيضُهُمْ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿۱۰﴾

درواه خدا و نهندگامی بر جائی که بخشم
آرد کافران را و بدست نمی آرند از دشمن
هیچ دست آوردی مگر نوشته شود برای
ایشان بسبب آن عمل صالح هرآینه خدا
ضائع نمی کند مزد نیکوکاران را (۱۲۰).

وَلَا يُفْقُونَ نَفَقَةَ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ
وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ يَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿۱۱﴾

و خرج نمی کنند هیچ خرجی چه
اندک و چه بسیار و طی نمی کنند هیچ
میدانی را مگر نوشته شود برای ایشان
عمل صالح تاجزا دهدایشان را خدا پاداش
نیکوترین آنچه می کردند (۱۲۱).

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَآفَّةً فَلَوْلَا ظَفَرُ مِنْ كُلِّ
فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا
قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿۱۲﴾

و ممکن نیست مومنان را که برآیند^(۱)
همه يك جا پس چرا بیرون نیاید از هر
جمعی از ایشان چند کس تا دانشمند شوند
در دین و تا بیم دهند قوم خود را چون
باز آیند بسوی ایشان بُود که ایشان
بترسند^(۲) (۱۲۲).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ
الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ
الْمُتَّقِينَ ﴿۱۳﴾

ای مسلمانان جنگ کنید بآنانکه نزدیک
شمایند از کافران و باید که کافران بیابند
در شما درشتی را و بدانید که خدا بامتقیان
است (۱۲۳).

وَإِذَا مَا أَنْزَلْنَا سُورَةً فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ إِنَّا
رَأَيْنَاهُ هُنَا أَوْ بَيْنَنَا قَوْمًا الَّذِينَ آمَنُوا أَفَرَأَدْتَهُمْ
إِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿۱۴﴾

و چون فرود آورده شود سوره ای پس
از منافقان کسی هست که می گوید در حق
کدام يك از شما افزوده است این سوره
ایمان را اما اهل ایمان پس بتحقیق
افزوده است در حق ایشان ایمان را

(۱) یعنی به طلب علم .

(۲) یعنی طلب علم دین فرض کفایه است .

وایشان شادمان می شوند (۱۲۴) .

و اما آنانکه در دل‌های ایشان بیماریست پس افزوده است در حق ایشان پلیدی را همراه پلیدی ایشان و مُردند و ایشان کافر بودند (۱۲۵) .

آینامی بینند که ایشان سزاداده می‌شوند در هر سال يك بار یادوبار^(۱) بازتوبه نمی‌کنند و نه ایشان پندمی‌گیرند (۱۲۶) .

و چون فرود آورده شود سوره ای^(۲) نظر کنند بعضی ایشان به بعضی باشندمندی و گوید آیا می‌بیند هیچ کس شمارا؟ پس بازگردند^(۳)، بازگردانیده است خدادهای ایشان را بسبب آنکه ایشان گروهی هستند که نمی‌دانند (۱۲۷) .

به تحقیق ای مسلمانان آمده است به شما پیغامبری از قبیل شما دشوارست بروی رنج شما حریص است بر هدایت شما به مسلمانان بخشاینده مهربان است (۱۲۸) .

پس اگر بازگردند بگوس است مرا خدا، هیچ معبود برحق نیست بجزوی، بروی توکل کردم و او خداوندِ عرش بزرگ است^(۴) (۱۲۹) .

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿۱۲۵﴾

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿۱۲۶﴾

وَإِذْ آمَأْتِزِلَتِ السُّورَةُ لِنَظَرٍ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ هَلْ يَرَاهُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَشَوْمِرٌ لَّا يُفْقَهُونَ ﴿۱۲۷﴾

لَتَدَّجَاءُكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أُنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿۱۲۸﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿۱۲۹﴾

(۱) یعنی با امراض و مصائب .

(۲) یعنی سوره ای که دروی بیان نفاق ایشان باشد .

(۳) یعنی بخانه های خود .

(۴) یعنی چنانکه قادرست عرش را نگاه می‌دارد و ترا نیز نگاه می‌دارد از شر

کافران و منافقان .